

Redactat de NICU STEJEREL.
Redacția ARAD, Mikes Kelemen utca 8/10.
Toate manuscrisurile să se trimită la adresa aceasta.

Românul și țiganul.

(Dialog cu cântece.)

De : Emanuel Suciu, învățător.

(Scena reprezintă o pădurice de munte, cu tufe de brazi. Prin mijloc o poiană cu cărarușă).

ROMÂNUL:

(Vine din dreapta). — Vorbește:

Sunt aproape două oate
De când ure pe munte 'n sus;
Și-acum iată că urâtul
Chiar în spate mi-s'a pus!

Da-l alung eu, iată-i leacul:
Trag o doină românească,
Cum numai românul știe
Pe la munte să doinească!

(Cântă):

»Cântă puiul cucului
Pe crenguța bradului,
Și-așa cântă de cu iale,

De cade și frunză 'n vale;
Și-așa cântă de cu dor,
De-l ascult, să știu că mor!»

»Cucule, pasere sură,
Rupe-ți'as limba din gură,
Că de când te-am auzit,
Tot de rele mi-ai horit,
Și de rele mi-ai cântat!»

Așa zău! Că bine zice
În proverbul românesc:
»Că pe-un rău, mai totdeauna
Zece rele-l însoțesc!»
Căci de când...

(Stă în loc. S'aude zgomot).

ȚIGANUL:

(Buie dela munte cu un burduf de
brânză subsuoră și cu o vadră de lapte
în cap).

(Cântă):

— »Floare mândră, florică,
Nu mai duc eu nici o frică,
Că p'aici pădurea-i mică,
Daulio și daulică
Măi, măi, măi!
Mămulică, măi!»

ROMÂNUL:

Ce aud?... Ce aud?... Pe cărare
Pa' c'aud ceva cântare;
Ceva cântec voinicesc
Intr'un ton cam țigănesc?!

ȚIGANUL (cântă):

— »Și apoi dela stână, oare
Cine vine pe răcoare
Cu burduful subsuoare
Și'n vadră cu lăptșorul?!...
Rîpa-Rîpa, bădișorul,
Vine Rîpa bogătanul,
Care face 'n sat aleanul!
Hai — na! Hai — na!
Măiculică, — na!»

ROMÂNUL (rizând):

— »Ha! ha! ha! Vine ortacu
Sămpărțim acum colacu.
(Să ascunde după o tufă).

ȚIGANUL:

(Se ivește pe scenă și cântă nainte):

Și acum haidem pe cărare,
Fără griji, fără muștrare.
Și de-mi iese ursu'n cale,
Am să-l dau dură de-a vale!
Hai, hai, hai și tralala
Tot la vale — iac' așa!

Foaie verde de tutun,
Acum vie'mi hoții 'n drum,
Vie chiar hăl mai vestit,
Dada hăl mai pricopsit,
Că eu n'am teamă nimic!
Tra-la-la-la și tra-la-la,
Măi neicuță tot așa!

ROMÂNUL:

(Mișcă tufa).

ȚIGANUL:

(Stă înlemnit):

— »Aulio! Tu, tufă proastă,
Doar vezi, că eu merg pe coastă —
Și nu m'am atins de tine:
Ce te miști dar — cătră minte?»

ROMÂNUL:

(Scutură tufa mai tare).

ȚIGANUL:

— »Tulai! zău! Tufă mărită,
Nu ești cumva stăpânită
De vr'un crai măreț de urs?...
Spune-mi! S'o iau spre apus!»

ROMÂNUL:

(Scutură tufa și mormăie)

ȚIGANUL:

(Tremurând):

— »Aulio! Măiite Urs:
Iată-ți dau tot ce-am adus,
Și turma ți-o închin-ție,
Ca să-ți fie pe vecie: —
Numai lasă-mă 'n — pastie!...

ROMÂNUL:

(Să ridice din tufă):

— »Stăi pe loc, că io-s Burghia,
Care schimbă vlădicia!»

ȚIGANUL:

(Tremurând și mai tare):

— »A...u... li...o...! Sfântă Burghie,
Îți jur, zău! pe vaughilie:
Că ți-aș da un car de bani
Să te mai ție'n domnie,
Cu renegații 'n frăție
Și pe anii viitori
Păuă-ți ajunge — »păstorile!»

ROMÂNUL (rîzînd):

— »Nu vreau bani, te vreau pe tine.
Vreau o piele de țigan,
Ca să-mi fac din ea un ham!»

ȚIGANUL:

— »Aulio!... Ham? Țucate-aș!
Ham? — Să-ți faci din pielea mea?...
Zău! Trăzni-m'ar — zău, nu-i bună:
Nu-i bună nici de curea,
Că-i prea mare spaima'n ea!

ROMÂNUL:

Dacă nu — burduful jos
Și te cară sănătos!

ȚIGANUL:

(Pune burduful în cărare).

Il pun, il pun, Măria Ta,
Iată-l pun aci pe loc...
Doamne! Dă-i la Domnu bine...
Doamne! Ține-l cu noroc.

(Pleacă încet).

Sfântă, Maică luminată,
Scrie urma Domnului,
Chiar în cartea raiului!

ROMÂNUL:

(Iesc din tufar rîzînd):

Ha! ha! ha! Da te-i cumetre...
Ha! ha! ha! Da te-am oblit!..

ȚIGANUL (mirat):

Hei! bată-te gheunoaia,
Da urit m'ai păcălit!
Mă, cumetre, mâncu-ți gluma,
Zău, că nu mai am nici una!
Da, așa m'am speriat,
De și părul sub căciulă
Oblu'n sus mi-s'a urcat!

ROMÂNUL:

Ha! ha! ha! Dar în cântare
Cum mi-te-ai mai lăudat!

ȚIGANUL:

Ia'n mai lasă-mă din șagă,
Nu te mira de cântat,
Că cămașa mea în spate,
Uit' — așa a tremurat!
Acum cât ajung acasă
Așez laptele pe masă:
Fac la urdă, fac la brînză,
Fac jintiță, fac la caș
Și apoi Mercurea ce vine
Haid cu ele la oraș!

ROMÂNUL:

Câte oi ai tu la stână?

ȚIGANUL:

Câte zile 'n săptămână —
Și cu șapte mai puține!
Și mai una — Da-i bătrână,
Și apoi s'o mai vezi măicuță:
Ce mai dragă de lănuță!

ROMÂNUL:

Dar de unde le-ai pilit?

ȚIGANUL:

Ia'n mai tăci nene din gură,
Că doar toată lumea fură:
Baciu dintr'un bun glumit
Cu oile m'a cinstit!

ROMÂNUL (rîzînd):

Poate c'au fost călbezite?..

ȚIGANUL:

Auzi vorbe ne-auzite:
Mult mă răfuiesti tu azi:
Cum să fie călbezite,
Că-s cu clopot la grumazil!

ROMÂNUL:

Ne, cumetre, Doamne ajută!
Eu mă duc să'mi văz de oi.

TIGANUL:

Pace, dragoste 'ntre noi!
Dar să te mai rog la una:
Să mai lași dracului gluma!
Codrul ăsta, mâncel ursul,
Tot mai ține?... Mult e dusul?..

ROMANUL:

Nu mai ține, iată-i capul,
Colo'n vîrf, unde stă țapul!
(Un țap sălbatec într'un vîrf de
munte, unde țiganul n'ar fi ajuns ^{nici}
după 3—4 săptămâni.)

TIGANUL:

Hal ha, ha! Noroc și bani!

ROMANUL:

Și ursul după țigani!

TIGANUL:

Dapoi ce-i, burduful tatii,
Nu cumva te-ai spăriat?
Stai puțin, să mînc din tine,
Și apoi haid iar cătră sat! —
Așa. Mercuri dimineța
Mi-te-așterne la oraș.

Vind cașul. Pe banii hăia
Iau o scroafă cu purcel,
Iar colea după 'ngrășate,
Pân' te întorci — suta-i pe ei!

Tulai, maico! Doamne ajută'mi
Pe calea, care am pornit,
Bag-sama mi prorocită
Ca s'ajung bogat cinstit!

Ba va făta scroafa iară
Colea'n luna lui Brumar!
Hal ha, ha! pofteste atunci
Alte sute 'n buzunar!

Doauă sute. Zi mai bine.
O căruță cu doi cai.

Tulai! Ripol! mîncuți gura,
Da tu ce noroc mai ai?!
(De Burghia să nu dai:
Că nu-i cocie, nici cai!)

Și apoi ce mai cai, Rîpico!
Cai de hăia 'mpărătești
Și o căruță — da! căruță,
De care nu prea 'ntâlnești!

Tipămi-te 'n ea acuma,
Ține frânele la cai!
—Sloboade mînile dela vâdra din
cap, și caută a prinde frânele).
Ia'n atingemi-l pe negru!
Hi! Surule! Haida, hai!!
Hurra, durra, peste poduri,
Pulbere și gălăgie:
Auljo! și iô 'n căruță,
Ca harhânghelu Ilie!

Cine vine?... Cine vine?...
S'or întreba toți din sat.
Cin' să vină?... Domnu Rîpa,
Domnul nostru hăl bogat!

Toți se vor feri din cale,
Cu căciulile în mîni;
Toți vor da o bună ziua:
Unguri, Sași, Jidani, Români!

D'apoi, zău, și eu atunci,
Trebuie să mulțumesc:
Numai cum?... Că uită caii
Tot din mîni am să-i opresc!..

Eu atunci așa voi face:
Dau din cap, mă închin mereu,
Cum tuturora le place,
Și cum e și placul meu!
Așa, uită!... (Dă din cap...)

(Făcînd aceasta, vâdra din cap se
răstoarnă cu laptele, (zamă albă de var)
țiganul se trezește din fantazie — și
văzînd ce a făcut — flueră a pagubă!
— Românul rîde ținîndu-se de burtă.)

Cortina cade.

Hora țărănilor.

(Din Berliște).

Frunză verde de mătasă,
 Mă porneam sara d'acasă,
 Unde-i copila frumoasă
 Și părinții duși de-acasă.
 Când părinții au venit
 Și la fata m'au găsit:
 De frică și de rușine
 Am mințit, că n'avem pâine;
 Și că n'avem apă rece,
 (Asta o minții-cât zece)
 Numai doar rușinea'mi trece.
 Și mulțam lui Dumnezeu
 Că trecui peste părau
 Intreg, sănătos, curat
 Cu părul nescărmănat.

Tu mândruță Bârligiană
 Nu-ți da gura fără de samă.
 Ia-te sama tare bine

Nu prea da la fie-cine,
 Că dând gura și la altu
 Iți faci trai rău cu bărbatu.

Frunzuliță romaniță,
 Auzi mândră, mândruliță.
 Nu grăbi se dai guriță
 La toți cei ce te sughiță,
 Că să umflă soacră-ta
 Și-o fi vai de pielea ta.

Frunză verde busuioc
 Vino, mândră, să te joc.
 Aș veni, bade, nu poci,
 La tine, ca să mă joci:
 Că m'a oprit bărbatu,
 Ca să mai joc cu altu.

Măi bădiță, măi tândală
 Ce ai căutat la noi așară,

Doar ți-a spus măicuța bine
Că nu mă dă după tine.

Fetele din satul nost
Fie-ar fi săcat tot roștu;
Că pe cât sunt de frumoase,
Pe atâta-s de mincinoase.

Sână set on ci fiti
(Culese de T. Roșu).

Fetele din satul nost
Mi s'au pus toate pe post,
Fac mătânii tot merceu
Rugându-l pe Dumnezeu:
Să le-abată apa'n ușa
Să se spele de cenușă!

Cine-i june do'nsurat
Se vie la noi în sat,
Că avem de măritat:
Fete mari și mărunțele,
Poate-alege dintre ele;
Și fete de toată samă,
Dar la vîrstă sunt -- ca mama.

Frunză verde ca iarba
Fetele din Slatina,
Nu-s nici una'n voia mea;
Că nu vreau să mă sărute,
Numai de câteva sute,
Dar atunci când -- nu s'aude!

Cucuruzu-i de prășit
Mândra mi s'a 'nbolnăvit;
Cucuruzul s'a 'ngropat,
Și grâul s'a secerat,
Când tot lucrul s'a gătat:
Și mândruța sa sculat!

— Scoală mândră, dă pe porci,
— Taci bărbate, că nu porci;
— Scoală mândră dă pe vaci,
— Nu ți spusei acum să taci?
— Scoală mândră, hai la birt
— Doamne, mândru-ai mai grăit:
Și eu asta aveam în gând,
Așteptă mă, pâu' mă țineg!

— Mândră, sufletelul meu,
Urātu-i bărbatul tău!
— Eu văd bine că i urăt,
Nu-l pot băga în pământ,
— Pune-i funia după gât
Și-l du Sâmbătă la târg;
Când ți-or da pel el un zlot,
Și-l dai draucului de tot!
Tu să viți cu zlotu-acasă
Să-l petrecem după masă!

(Chiuțuri adunate de Mihai Bălăban june
din Zărând).

Te duse-și, mândră, duse-și,
Voie bună nu'mi ziseși;
Că te-ai dus nu mi-ar păsa,
Da mi-ai dus și inima!

Tot de-aceia mi-a fost dor,
Să văd mintea fetelor;
Și de-aceia mi-a fost sete
Să văd mintea dela fete.

Nu gânde mândră că mi plăci,
Că numai păcate ți faci;
Că tu de mi-ai și plăcea,
Tot nu ești de sama mea!

Zis'a-mama cătră tine,
Insoară-te măi copile:
Că ți stă bine cu nevastă
Când o bate vântu'n față
Umple casa cu dulceață;
Când o bate vântu'n dos
Umple casa cu miros.

Hei sircacă calea mea,
Calea mea dela mândra
Cum crește iarba pe ea.
Pe calea mea dela joc
Poate crește busuioc;
Pe cea dela șezătoare
Poate crește cărușele,
Că p'acolo n'oi mai mere,
Pe calea mea dela fete
Poate crește iarba verde,
Că nu le mai trag nădejde.

Vai, bată-te mândro, bată
 Frunza crudă de salată
 Și inima mea ntristată, —
 Rădăcina de săcară,
 Somnul meu de astăi-vară
 Și inima mea amară;
 Că lăsam caru 'ncărcat
 Și-alergam la tine'n sat!

Noaptea-i noapte, ziua-i zi,
 Și eu nu mai pot dormi
 De gândurile mândrii,
 Și de jalea inimii.

Cât oi trăi să iubesc,
 Că d'oi muri — pătrecesc
 Și pe mormânt crește iarbă,
 Nime n-ur mă mai întrebă::
 Care mândră mi-a fost dragă?!

Așa'mi vine-un dor și-o jale:
 Unde-o rămas a mea cale?...
 Așa'mi vine-un dor și un plâns,
 Că ce-am fost — și ce-am ajuns!

Lelea cu fodrile mari,
 Ibovnică la jandari;
 Lelea cu pumnarii lați,
 Ibovnică la finanți;
 Lelea cu pumnarii mic',
 Ibovnică la voinici!

Sus la munte pe trei stele
 Văd dorul mândruții mele;
 Jos în vale la isvor
 M'ășteaptă mândră cu dor.

Frunză verde de gutui,
 Drag-ăm fost eu oare cui,
 Și-acum nu-s a nimănui;
 Dar de m'oi purta frumos,
 Iar-oi fi a cui am fost!

Păcurar cu oi băluțe
 Căpătat-ți-ai draguță?
 Dacă nu ți-ai căpătat,
 Vin'o iar la noi în sat
 Că bădița m'a lăsat!

Frunză verde, frunză verde,
 De trei ori tot frunză verde,

C'al meu bade nu se vede,
 Nici în față, nici în dos,
 Așa inândru și frumos!

Cât trăiești bade pe lume,
 Nu striga mândrii pe nume
 Ci strigă: trei foi de ceapă
 Nimeni să nu te priecapă!
 Și strigă: trei foi de vie,
 Nime să nu mi-te știe!

Pe păraul cu foi verzi
 Mere Ana cu scoveri*)
 Și — zău — oare cui le duce?
 Pare că la gură dulce!

Copiliță cu părinți,
 Nu grăbi să te măriți.
 Măritatu-i lucru mare
 Nime nu-l poate stricare:
 Nici popa satului
 Nici vlădicu Aradalui;
 Măritatu-i jug de fer,
 Până-i trăi ești cu el!

Hei! sărace fete,
 Gura dulce plăce-le;
 De le-ai da cu lingură
 Și tot nu le-ai sătura!

În vârful nucului
 Cântă puiul cucului,
 Și-și înfoaie penele
 Ca mândra sprâncenele!

Cântă'mi cuce numai mie,
 Că la anul cine știe:
 Poate trăiesc, poate mor,
 Că omu-i vis călător!
 Mult bine mi-ar fi părut,
 Mama de m'ar fi făcut:
 Strugure dulce de vie
 Mândra'n gură să mă ție,
 Neamtu gazdă să nu'mi fie!
 Strugure dacă eram
 Oamenii fi îndulceam;
 Și n'aș trăi cu banat
 Ca la neamtu de soldat!

*) Clătite.

Țigani și cioara.

Țiganul Talaleu întâlnindu-se cu țiganul Paraleu, mergeau amândoi pe drum vorbind.

Când iată că după o bucată bună de drum, găsesc în cale o cioară moartă.

Talaleu zice:

— »Ditta, bre! Ce pasere o hi aliasta? Și ce o hi avut de o hi răposat?

Paraleu, ca să se arate mai învățat de cât el, începuse astfel:

— »Să-i zic cioară, mă fac singur de ocară; să-i zic Stâncuța, așa a chemat și pe măicuța...

Talaleu: Nu-i așa, mă, prostule. Nu vezi tu mă, Paraleu — prostoleu, că doar abastai

[Păsăreaua ghiurghiuleaua,

Care iese dimineata

[Și paște toată verdeata;

Care strigă ga, ga, gal

Paraleu: Taci, mă, nu mă speria!

[Nu-i așa: e cucuvea,

Zău, și-o spun pe legea mea,

[Și a murit, vezi-o, și ea

Chiar ca boareasa mea.

Talaleu: Taci, mă, că nui cucuvea, Poate-o fi vr'o rândunica...

Un român:

Ba-i cioară, zău, măi cioroi,

Wedej, că-i neagră, ca voi.

Paraleu: Că-i neagră — s'o fi negrit,

Doară de când a murit.

[Ști, că moartea te negrește

[Și apoi te putrezește!

Românul:

Ba-i cioară, zău, măi cioroi,

Cioară-i asta — că și voi.

Amândoi țiganii:

Uil iul iul Măi Românică,

[Tucu'ți talpa și-o opiucă,

Nu ne face de nimică:

Zi și tu că-i rândunică;

Ori zi că e cucuvea

Și-o dă dracului, s'o ica.

N'a putut muri acasă,

Noauă 'n drum să nu ne iasă?

Pasăre afurisită

Vița să'ți fie perită!

Și de-a noastră despățită!!

Practic.

GHITĂ: Vai măi Niță ce câne rău e acela, care vine către noi. Poate e și turbat! Hai să ne suim în arborele acesta!

NIȚĂ: Nui! Dacă tocmai trebuie să ne ferim din calea lui, apoi mai bine să ne urcăm în mărul acela, acolo sunt bătăr și mere.

Pentru o familie română din Budapesta se caută o

servitoare harnică

În etate de 17-20 ani. — Care se pricepe și la bucătărie va fi preferată. Doritoarele să se adreseze la administrația „Luptei“, Budapesta, István-ut 11.